

ЕЛЕКТРОНСКО ЕВИДЕНТИРАЊЕ ОБРАЧУНА ПДВ У СИСТЕМУ ЕЛЕКТРОНСКИХ ФАКТУРА

Чланом 4. Закона о електронском фактурисању („Службени гласник РС”, бр. 44/21, 129/21 и 138/22 – у даљем тексту: ЗЕФ) ближе је уређена обавеза електронског евидентирања обрачуна пореза на додату вредност у систему електронских фактура (у даљем тексту: ЕЕО ПДВ). Ову обавезу **има порески дужник** у складу са Законом о порезу на додату вредност „Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04 - исправка, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18, 72/19, 153/20 и 138/22 – у даљем тексту: Закон о ПДВ):

1. **обвезник ПДВ**, као и
2. лице које **није обвезник ПДВ – субјект јавног сектора и добровољни корисник СЕФ**.

Лице које није обвезник ПДВ **није дужно** да стекне статус корисника СЕФ искључиво на основу чињенице да се сматра пореским дужником у складу са Законом о ПДВ. Уколико лице **има** статус добровољног корисника СЕФ, оно има (и) обавезу ЕЕО ПДВ.

У наредном периоду следе прецизирања у релевантним подзаконским актима у области електронског фактурисања, чиме ће се додатно појаснити правила и извршити потребна усаглашавања у овој области.

Начелно, обавеза ЕЕО ПДВ је условљена одговорима на следећа питања:

За обвезника ПДВ који врши промет	
1.	Да ли постоји обавеза обрачуна ПДВ?
2.	Уколико постоји обавеза обрачуна ПДВ, ко се сматра пореским дужником за тај промет?
3.	Да ли за тај промет издаје електронску фактуру у којој је исказан ПДВ (у даљем тексту: ЕФ)?
4.	Да ли постоји обавеза издавања фискалног рачуна за промет на мало и примљени аванс за промет на мало у којем је исказан ПДВ?
За обвезника ПДВ, односно лице које није обвезник ПДВ - субјект јавног сектора и добровољни корисник СЕФ коме је извршен промет	
1.	Да ли постоји обавеза обрачуна ПДВ?
2.	Ко се сматра пореским дужником за тај промет?

Напомињемо да ЕЕО ПДВ се **не односи на евидентирање претходног пореза**, већ искључиво пореске обавезе пореског дужника.

1. Да ли постоји обавеза обрачуна ПДВ?

Обавеза ЕЕО ПДВ не постоји уколико не постоји обавеза обрачуна ПДВ у складу са Законом о ПДВ без обзира на основ по којем се, у складу са Законом о ПДВ, не врши обрачун ПДВ.

Овде имамо у виду ситуације у којима конкретан промет:

- није предмет опорезивања ПДВ (примера ради, пружање услуга без накнаде у пословне сврхе обвезника ПДВ који врши промет те услуге);
- је извршен ван територије Републике Србије применом правила одређивања места промета у складу са чл. 11. и 12. Закона о ПДВ;
- сматра се да није извршен у складу са чланом 6. Закона о ПДВ;
- је ослобођен са правом на одбитак претходног пореза у складу са чланом 24. Закона о ПДВ;
- је ослобођен без права на одбитак претходног пореза у складу са чланом 25. Закона о ПДВ.

Пример 1

Лице А, субјект приватног сектора је пружило саветодавну услугу страном лицу које није обвезник ПДВ у Републици Србији. Да ли Лице А има обавезу ЕЕО ПДВ.

У складу са чланом 12. став 4. Закона о ПДВ, у конкретном случају, местом промета саветодавне услуге сматра се место у којем прималац услуга има седиште. С обзиром да сходном применом правила места промета, ова услуга није предмет опорезивања ПДВ, Лице А није дужно да изврши обрачун ПДВ. Самим тим ово лице **не** врши ЕЕО ПДВ у СЕФ.

2. Ко се сматра пореским дужником?

Из аспекта ПДВ појам пореског дужника има шири обухват од појма пореског обвезника. **Порески дужник је лице које има обавезу да изврши обрачун ПДВ и да обрачунати ПДВ плати.** Чланом 10. Закона о ПДВ дефинисано је ко се сматра пореским дужником.

Порески дужник из члана 10. Закона о ПДВ	
1.	Обвезник који врши опорезиви промет добара и услуга, осим када обавезу плаћања ПДВ у складу са овим чланом има друго лице;
2.	Прималац добара и услуга, ако страном лице није обвезник ПДВ у Републици, независно од тога да ли у Републици има сталну пословну јединицу и да ли је та стална пословна јединица обвезник ПДВ у Републици;
3.	Лице које у рачуну или другом документу који служи као рачун искаже ПДВ , а да за то није имало обавезу у складу са овим законом
4.	Лице које увози добро;
5*.	Прималац добара или услуга, обвезник ПДВ, за промет секундарних сировина и услуга које су непосредно повезане са тим добрима, извршен од стране другог обвезника ПДВ;
6*.	Прималац добара, обвезник ПДВ, за промет грађевинских објеката и економски дељивих целина у оквиру тих објеката, укључујући и власничке уделе на тим добрима, извршен од стране другог обвезника ПДВ, у случају када је уговором на основу којег се врши промет тих добара предвиђено да ће се на тај промет обрачунати ПДВ у складу са овим законом;

7*.	прималац добара и услуга из области грађевинарства , обвезник ПДВ, односно лице из члана 9. став 1. овог закона, за промет извршен од стране обвезника ПДВ, ако је вредност тог промета већа од 500.000 динара, без ПДВ;
8*.	прималац електричне енергије и природног гаса који се испоручују преко преносне, транспортне и дистрибутивне мреже, обвезник ПДВ који је ова добра набавио ради даље продаје, за промет електричне енергије и природног гаса извршен од стране другог обвезника ПДВ;
9*.	прималац добара или услуга, обвезник ПДВ, за промет извршен од стране другог обвезника ПДВ, и то код промета:
9.1	хипотековане непокретности код реализације хипотеке у складу са законом којим се уређује хипотека,
9.2	предмета заложног права код реализације уговора о залози у складу са законом којим се уређује заложно право на покретним стварима,
9.3	добра или услуга над којима се спроводи извршење у извршном поступку у складу са законом;
10.	стицалац имовине или дела имовине чији је пренос извршен у складу са чланом 6. став 1. тачка 1) овог закона, после чијег преноса су престали услови из члана 6. став 1. тачка 1) овог закона.
11.	Када страном лице врши промет добара и услуга у Републици лицу које није обвезник ПДВ , осим лицу из члана 9. став 1. Закона о ПДВ, а накнаду за тај промет добара и услуга у име и за рачун страног лица наплаћује обвезник ПДВ, порески дужник за тај промет је обвезник ПДВ који наплаћује накнаду.

*Уколико је промет извршен између обвезника ПДВ **евидентираних** за обавезу плаћања ПДВ у складу са Законом о ПДВ.

Обавезу ЕЕО ПДВ **немају** лица која **нису** обвезници ПДВ, под условом да нису субјекти јавног сектора, односно добровољни корисници СЕФ. У том смислу обавеза ЕЕО ПДВ се **не примењује на сва лица** која се сматрају пореским дужником у складу са чланом 10. Закона о ПДВ.

Пример 2

Лице А - правно лице које није обвезник ПДВ, не припада јавном сектору и нема статус добровољног корисника СЕФ. Да ли по основу примљене услуге из иностранства коју је пружио страном лице које није обвезник ПДВ у Републици Србији, а која се сматра пруженом на територији Републике Србије, при чему је реч о услузи за коју постоји обавеза обрачунавања ПДВ, ово лице има обавезу ЕЕО ПДВ у СЕФ?

По основу овог промета, Лице А нема обавезу да се региструје за приступ СЕФ и, самим тим, нема обавезу ЕЕО ПДВ. Свакако, ово лице се сматра пореским дужником за промет који му је извршило страном лице на територији Републике Србије у складу са чланом 10. став 1. тачка 3) Закона о ПДВ. Чланом 196. Правилника о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“ бр. 37/21, ... и 59/22) је прописано да за промет добара и услуга који у Републици Србији врши страном лице које није обвезник ПДВ у Републици Србији, **прималац добара и услуга, као порески дужник, сачињава интерни рачун** на дан настанка пореске обавезе у складу са чланом 16. Закона о ПДВ, односно на дан када се најраније изврши једна од следећих радњи, и то:

1. промет добара и услуга;
2. плаћање, ако је накнада или део накнаде плаћен у новцу пре промета добара и услуга;
3. издавање рачуна код услуга из члана 5. став 3. тачка 1) Закона, услуга непосредно повезаних са тим услугама, као и услуга техничке подршке приликом коришћења софтвера, хардвера и друге опреме на одређени временски период. Изузетно, ако дан када је страном лице издало рачун и дан када је порески дужник примио рачун нису у истом пореском периоду, порески дужник сачињава интерни рачун у пореском периоду у којем је **примио** рачун страног лица.

Ово лице дужно је да поднесе Образац ПОПДВ и пореску пријаву у року од десет дана по истеку пореског периода у којем је настала пореска обавеза.

Пример 3

Лице А је добровољни корисник СЕФ (није обвезник ПДВ). Страном лице, које није обвезник ПДВ у Републици Србији, је извршило ревизију усаглашености пословања у циљу добијања FSC сертификата. Да ли Лице А има обавезу ЕЕО ПДВ?

С обзиром да ово лице има статус добровољног корисника СЕФ, оно је дужно да изврши ЕЕО ПДВ у СЕФ по основу чињенице да се сматра пореским дужником за извршени промет страног лица које није обвезник ПДВ у Републици Србији.

2.1. Порески дужник за увоз добара

Увоз добара у Републику Србију предмет опорезивања ПДВ у складу са чланом 3. став 1. тачка 2) Закона о ПДВ. Пореским дужником се сматра лице које увози добро, у складу са чланом 10. став 1. тачка 5) истог закона. Чланом 59. Закона о ПДВ је прописано да за обрачун и наплату ПДВ при увозу добара надлежан је царински орган који спроводи царински поступак.

Царинским законом („Службени гласник РС“, бр. 95/18, ... и 138/22) царински дуг је дефинисан као обавеза лица да плати износ увозних или извозних дажбина који се примењује на одређену робу у складу са царинским прописима. У том смислу увозне дажбине су **царинске** дажбине које се плаћају при увозу робе. ПДВ се не сматра царинским дугом. Према члану 65. став 1. истог закона царински дуг при увозу настаје стављањем стране робе која подлеже плаћању увозних дажбина, у царински поступак:

- Слободног промета (укључујући и употребу робе у посебне сврхе);
- Привременог увоза са делимичним ослобођењем од плаћања увозних дажбина.

Царински дуг настаје у време прихватања декларације, али и услед неиспуњавања обавеза прописаних чланом 67. Царинског закона, као и непоштовања правила поступка у који је роба стављена. У складу са чланом 89. истог закона, дужник се на прописани

начин обавештава о царинском дугу на месту где је исти и настао или се сматра да је настао¹.

Обрачун царинског дуга и ПДВ који се плаћа при увозу добара и обавештавање о истом не врши се преко СЕФ. Уколико је, у циљу спровођења царинског поступка и обрачуна царинског дуга, потребно приложити одређену документацију, односно фактуре (примера ради, фактура превозника) које је генерисана, односно послата преко СЕФ, сматрамо да исту (за сврху спровођења царинског поступка) је прихватљиво доставити у pdf формату послате ЕФ.

Пример 4

Лице А, субјект приватног сектора, је ангажовало Лице Б (такође субјекта приватног сектора) да спроведе царински поступак увоза добара које је Лице А набавило од страног лица. Да ли Лице Б врши ЕЕО ПДВ?

У складу са Прилогом 5 – Попуњавање јединствене царинске исправе² Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларација и других образаца у царинском поступку („Службени гласник РС“, бр. 42/19, ... и 139/22), прималац односно увозник робе је лице **за чији рачун се подноси декларација** и које је, у време прихватања декларације **власник робе или има слична права располагања робом**. Подаци о овом лицу се наводе у рубрици 8 ЈЦИ за стављање робе у слободан промет, док подаци о декларанту, односно заступнику у рубрици 14 ЈЦИ.

Лице Б нема обавезу ЕЕО ПДВ за обрачун царинског дуга и ПДВ на увозу добара, с обзиром да овај обрачун доставља царински орган царинском дужнику, односно декларанту. Лице Б, за своју услугу издаје ЕФ Лицу А коришћењем одговарајуће пореске категорије (С – *Стандардно обрачунавање*, односно З - *Пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза уколико би, примера ради, наведена услуга била ослобођена у складу са одређеним међународним уговором*). Уколико приликом издавања ЕФ ово лице зарачунава Лицу А и царину, друге увозне дажбине, као и ПДВ обрачунат од стране надлежног царинског органа за увоз предметних добара, које је платило уместо Лица А, износ ових трошкова исказује на ЕФ уз коришћење пореске категорије ОЕ - *Није предмет опорезивања ПДВ 2* и шифра основа PDV-RS-17-4-3. Лице А такође, нема обавезу ЕЕО ПДВ.

3. Да ли постоји обавеза издавања ЕФ?

Обавезу ЕЕО ПДВ, између осталог, **нема обвезник ПДВ**, за промет добара и услуга које је извршио, укључујући и примљени аванс за тај промет, **за који се сматра пореским дужником и за који издаје ЕФ** у складу са ЗЕФ - разлог за ово изузеће је чињеница да приликом издавања ЕФ, обвезник ПДВ ће извршити обрачун ПДВ за

¹ Објашњењем Управе царина „Царински дуг – смернице“ бр. 148-I-030-01-113/2021 од 21. априла 2021. године дата су детаљна објашњења у вези са настанком царинског дуга и начину обавештавања о истом.

² Део IV – Начин попуњавања рубрика ЈЦИ за стављање робе у слободан промет, привремени увоз, активно оплемењивање, поновни увоз, царинско складиштење и уништење робе.

промет за који издаје ЕФ (уколико је дужан да изврши обрачун ПДВ). Подразумева се да је реч о ЕФ у којој је исказан обрачунати ПДВ.

Чланом 3. став 2. ЗЕФ је прописано да обавеза издавања ЕФ не постоји за:

- Промет на мало и примљени аванс за промет на мало у складу са Законом о фискализацији („Службени гласник РС“ бр. 153/20, 96/21 и 138/22);
- Уговорну обавезу усмерену према корисницима средстава из међународних оквирних споразума;
- Набавку, модернизацију и ремонт наоружања и војне опреме, набавку безбедоносно осетљиве опреме, као и са њима повезаним набавкама добара и услуга, укључујући и захтев за исплату по основу уговора који има одбрамбене или безбедоносне аспекте изузетог од примене закона којим се уређују јавне набавке;
- Испоруку електричне енергије и услугу преузимања електричне енергије у енергетски систем, осим испоруке електричне енергије за крајњу потрошњу;
- промет добара и услуга без накнаде;
- трансакцију по основу које се плаћа накнада која представља јавни приход у складу са законом којим се уређује буџетски систем;
- захтев за исплату трошкова и награда у судским и другим поступцима, који се исплаћују из средстава суда, односно другог органа код којег се води поступак, на основу одлуке суда, односно другог органа.

Свакако, обвезник ПДВ има право да изда ЕФ другом кориснику СЕФ и за промет за који не постоји обавеза издавања ЕФ. Уколико за овај промет обвезник ПДВ изда ЕФ (по свом нахођењу) у којој је исказан ПДВ, у складу са чланом 4. став 5. ЗЕФ, не постоји обавеза ЕЕО ПДВ.

Наравно, обавеза издавања ЕФ не постоји за промет који је извршен лицу које није регистровани корисник СЕФ. Да ли ће лице које врши промет имати обавезу ЕЕО ПДВ зависи од чињенице да ли ово лице је дужно да изврши обрачун ПДВ, као и да ли је реч о промету на мало и примљеном авансу за промет на мало за који постоји обавеза издавања фискалног рачуна у којем је исказан обрачунати ПДВ.

Пример 5

Лице А - обвезник ПДВ (субјект приватног сектора) пружа услугу израде пројекта изградње хотела страном лицу на унапред познатој земљишној парцели на Тари. Да ли ово лице има обавезу ЕЕО ПДВ?

Лице А издаје рачун страном лицу за извршени промет ван СЕФ. С обзиром да се услуга сматра пруженом на територији Републике Србије, ово лице је дужно да изврши ЕЕО ПДВ у СЕФ.

Обавезу ЕЕО ПДВ има обвезник ПДВ који је извршио промет добара и услуга за који се сматра пореским дужником, а за који не издаје ЕФ са исказаним ПДВ, без обзира шта представља основ неиздавања ЕФ (лице коме се врши промет или

примена ослобођења од издавања ЕФ прописано ЗЕФ) или неисказивања ПДВ у ЕФ. Изузетак од наведеног је промет на мало и примљени аванс за промет на мало у складу са Законом о фискализацији када постоји обавеза издавања фискалног рачуна у којем је исказан ПДВ (у том случају не постоји обавеза ЕЕО ПДВ).

4. Да ли постоји обавеза издавања фискалног рачуна?

У складу са чланом 4. став 2. ЗЕФ за **промет на мало и примљени аванс за промет на мало** у складу са законом којим се уређује фискализација, који врши обвезник ПДВ, постоји обавеза ЕЕО ПДВ из става 1. овог члана искључиво ако за тај промет, укључујући и примљени аванс, **не постоји обавеза издавања фискалног рачуна** у складу са законом којим се уређује фискализација. Подразумева се да је реч о фискалном рачуну у којем је исказан ПДВ.

Обвезници ПДВ који имају обавезу издавања фискалних рачуна преко ЕФУ немају обавезу ЕЕО ПДВ с обзиром да су у својству пореског дужника извршили обрачун и исказали ПДВ у издатим фискалним рачунима.

У супротном, обрачунат ПДВ би био исказан и у издатим фискалним рачунима и ЕФ.

Уколико обвезник ПДВ који је издао **фискални рачун за промет на мало преко ЕФУ** изврши и ЕЕО ПДВ, сматрамо да је потребно да изврши корекцију ЕЕО ПДВ. Међутим, и у ситуацији уколико то не учини, ово лице се **неће сматрати пореским дужником** по основу ЕЕО ПДВ у СЕФ. Наиме чланом 10. став 1. тачка 4) Закона о ПДВ је прописано да се пореским дужником сматра лице које у рачуну или другом документу који служи као рачун исказе ПДВ, а да за то није имало обавезу у складу са овим законом. Међутим ЕЕО ПДВ се не може сматрати рачуном, односно документом који служи као рачун и, сходно томе, лице које је грешком извршило ЕЕО ПДВ се не може сматрати пореским дужником за обрачунати ПДВ по том основу.

Уколико обвезник ПДВ је ослобођен издавања фискалног рачуна сходно Уредби о ослобађању од евидентирања промета, има обавезу да изврши ЕЕО ПДВ.

У складу са чланом 3. Закона о фискализацији („Службени гласник РС“ бр. 153/20, 96/21 и 138/22) **прометом на мало не сматра се промет извршен изван малопродајног објекта** ако је **корисник** испоручених добара и пружених услуга, односно добара и услуга које ће бити испоручене или пружене у случају примљених аванса, **правно лице, односно обвезник пореза на приходе од самосталне делатности** у смислу закона којим се уређује порез на доходак грађана. За овај промет постоји обавеза издавања ЕФ, с обзиром да није реч о промету на мало ослобођеним издавања ЕФ у складу са чланом 3. став 2. тачка 1) ЗЕФ. Сходно наведеном, за овај промет не врши се ЕЕО ПДВ.

Уколико обвезник ПДВ врши промет и **физичким и правним лицима, односно обвезницима пореза на приходе од самосталне делатности (при чему не ради се о промету у малопродајном објекту који се примарно користи за промет добара и пружање услуга физичким лицима)**, ово лице има обавезу:

1. издавања фискалног рачуна преко ЕФУ за промет који врши **физичким лицима**;
2. издавања ЕФ субјектима приватног и јавног сектора, односно добровољним **корисницима СЕФ** (с обзиром да се овај промет **не сматра прометом на мало** за који постоји обавеза издавања фискалног рачуна преко ЕФУ, односно у овом случају не примењује се изузеће од обавезе издавања ЕФ прописано чланом 3. став 2. тачка 1) ЗЕФ);
3. ЕЕО ПДВ уколико је реч о промету који врши лицима који **нису корисници СЕФ**³, а за који се сматра пореским дужником.

Чланом 3. став 2. тачка 1) ЗЕФ је прописано да **обавеза издавања ЕФ не постоји за промет на мало и примљени аванс за промет на мало** у складу са законом који уређује фискализацију. Наведено се примењује и када је реч о делатностима код чијег обављања **не постоји обавеза евидентирања промета на мало преко ЕФУ** у складу са чланом 4. став 3. Закона о фискализацији и Уредби о одређивању делатности код чијег обављања не постоји обавеза евидентирања промета на мало преко електронског фискалног уређаја („Службени гласник РС“, бр. 32/21, ... и 141/22; у даљем тексту - Уредба), јер је реч о **промету на мало, односно примљеном авансу за промет на мало** (који је ослобођен евидентирања преко ЕФУ).

Када је реч о обавези ЕЕО ПДВ, чланом 4. став 2. ЗЕФ је прописано да **за промет на мало и примљени аванс за промет на мало** у складу са законом којим се уређује фискализација, који врши обвезник ПДВ, постоји обавеза ЕЕО ПДВ у СЕФ искључиво ако за тај промет, укључујући и примљени аванс, **не постоји обавеза издавања фискалног рачуна** у складу са законом којим се уређује фискализација (с обзиром да за промет на мало и примљени аванс за промет на мало у складу са Законом о фискализацији, не постоји обавеза издавања ЕФ). Реч је о фискалним рачунима у којима је исказан ПДВ.

Лица која врше промет на мало у складу са Законом о фискализацији, али **немају** обавезу његовог евидентирања преко ЕФУ, у складу са Уредбом, нису дужна да издају ЕФ, али **имају обавезу ЕЕО ПДВ у СЕФ**.

Пример 6

Лице А (субјект приватног сектора) пружа услуге у оквиру области делатности телекомуникационе услуге физичким и правним лицима. С обзиром да је ова делатност ослобођена обавезе евидентирања промета на мало и примљених аванса за промет на мало преко ЕФУ, да ли постоји обавеза ЕЕО ПДВ у овом случају?

Лице А је дужно да изврши ЕЕО ПДВ за промет на мало (односно промет који врши физичким лицима) за који је ослобођена евидентирања преко ЕФУ.

³ Овде **не мислимо на физичка лица** (обухваћена претходном тачком 1.). Свакако одредбе ЗЕФ не односе се на физичка лица која нису обвезници пореза на приход од самосталне делатности у смислу закона којим се уређује порез на доходак грађана.

За промет који врши субјектима приватног сектора, односно добровољним корисницима СЕФ и субјектима јавног сектора има обавезу издавања ЕФ, с обзиром да се овај промет **не сматра прометом на мало**. За овај промет не врши ЕЕО ПДВ у СЕФ.

За промет лицима који нису физичка лица и корисници СЕФ (и за који не издаје ЕФ) ово лице врши ЕЕО ПДВ.

Пример 7

Лице А (субјект приватног сектора) је извршило промет добара и услуга за који је **издат фискални рачун** у складу са прописима којима се уређује фискализација Лицу Б (субјекту јавног сектора). У складу са чланом 198а, на захтев Лица Б, Лице А је издало ЕФ и издало рачун Промет Рефундација. С обзиром да је практично извршено поништавање фискалних рачуна, да ли Лице А има обавезу да изврши ЕЕО ПДВ?

Лице А нема обавезу да изврши ЕЕО ПДВ, с обзиром да за овај промет има обавезу да изда ЕФ.

Међутим, уколико обвезник ЗЕФ **не изда ЕФ**, супротно релевантним одредбама ЗЕФ, **дужно је да изврши ЕЕО ПДВ у СЕФ**. Напомињемо да чињеница да је лице извршило ЕЕО ПДВ га не ослобађа прекршајне одговорности по основу неиздавања ЕФ.

Напомињемо да у складу са чланом 4. став 5. ЗЕФ ако је за трансакције за које не постоји обавеза издавања ЕФ у складу са овим законом издата ЕФ, не постоји обавеза ЕЕО ПДВ. Међутим, за промет на мало и примљени аванс за промет на мало **за који постоји обавеза издавања фискалног рачуна преко ЕФУ не издаје се и ЕФ**. Уколико обвезник ПДВ изда **и фискални рачун и ЕФ**, ово лице се сматра пореским дужником и по основу извршеног промета, односно примљене авансне уплате (исказаном на фискалном рачуну) и по основу обрачунатог и исказаног ПДВ у ЕФ послатој преко СЕФ.

5. Промет без накнаде

Обавезу ЕЕО ПДВ у СЕФ има и обвезник ПДВ за промет добара и услуга који врши без накнаде:

1. За који постоји обавеза обрачунавања ПДВ у складу са Законом о ПДВ, при чему:
 - Лице које врши промет се **сматра пореским дужником** за тај промет у складу са Законом о ПДВ, и
 - за тај промет **не издаје ЕФ** (с обзиром да обавеза издавања ЕФ **не** постоји за, између осталог, промет добара и услуга без накнаде); или
2. За који се генерално не издаје рачун (мањак добара, исказани расход итд.).

Пример 8

Лице А (субјект приватног сектора) поклонио је спортску опрему из свог производног асортимана основној школи (субјекту јавног сектора). Да ли ово лице врши ЕЕО ПДВ?

Уколико Лице А има право на одбитак претходног пореза по основу набавке спортске опреме дужно је да обрачуна ПДВ на промет који врши без накнаде основној школи. С обзиром да Лице А не издаје ЕФ, има обавезу ЕЕО ПДВ.

Пример 9

Лице А (субјект приватног сектора) поклања путнички аутомобил приликом чије набавке није имало право на одбитак претходног пореза обрачунат од стране добављача. Да ли ово лице је дужно да изврши ЕЕО ПДВ?

С обзиром да Лице А није имало право да ПДВ обрачунат од стране добављача путничког аутомобила користи као претходни порез, поклањање истог добра се, из аспекта ПДВ, не сматра прометом без накнаде који се изједначава са прометом извршеним уз накнаду. Лице А, у конкретном случају, се не сматра пореским дужником (јер није реч о опорезивом промету добара) и нема обавезу ЕЕО ПДВ.

Пример 10

Лице А - произвођач сладоледа даје своје расхладне уређаје свом купцу - малопродавцу за сврху чувања производа, без накнаде. Да ли ово лице врши евидентирање података у ЕЕО ПДВ?

С обзиром да, у конкретном случају, давање на коришћење расхладних уређаја не сматра се прометом услуге без накнаде који се изједначава са прометом услуге уз накнаду, Лице А није дужно по том основу да обрачуна ПДВ. За овај промет не постоји обавеза издавања ЕФ, ни ЕЕО ПДВ у СЕФ.

Уколико обвезник ПДВ врши промет без накнаде који се не изједначава са прометом уз накнаду у складу са чланом 4. став 4. и чланом 5. став 5. Закона о ПДВ, не постоји обавеза обрачуна ПДВ. Ово лице нема обавезу издавања ЕФ, ни ЕЕО ПДВ (јер овај промет није предмет опорезивања ПДВ).

6. Промет за који је порески дужник лице коме је промет извршен од стране обвезника ПДВ – члан 10. став 2. Закона о ПДВ (пореска категорија – АЕ)

Уколико обвезник ПДВ врши промет за који се не сматра пореским дужником, оно има обавезу издавања ЕФ (при чему користи пореску категорију АЕ - *Обрнуто обрачунавање ПДВ-а* и одговарајућу шифру основа у зависности од одредбе Закона о ПДВ на основу које пореским дужником се сматра друго лице). Ово лице нема обавезу ЕЕО ПДВ јер се за овај промет не сматра пореским дужником.

Прималац, обвезник ПДВ, из члана 10. став 2. Закона о ПДВ има обавезу ЕЕО ПДВ без обзира што за конкретан промет се издаје ЕФ преко СЕФ од стране лица које тај промет врши.

Исти приступ се примењује уколико је обвезник ПДВ за промет који врши (за који није порески дужник) издао фискални рачун преко ЕФУ.

7. Промет који се сматра, из аспекта ПДВ, да није извршен – чл. 6. и 6а Закона о ПДВ (пореска категорија Р)

Чланом 6. Закона о ПДВ дефинисани су промети за које се, из аспекта ПДВ, сматра да **нису извршени. Обавеза издавања ЕФ** не постоји када је реч о:

- замени добара у гарантном року (ако нема доплате);
- бесплатном давању пословних узорака у уобичајеним количинама за ту намену купцима или потенцијалним купцима, односно трећим лицима за потребе анализе на основу акта надлежног органа;
- давању рекламног материјала и других поклона мање вредности, ако се дају повремено различитим лицима.

С обзиром да у овом случају сматра се да промет није извршен, обвезник ПДВ нема обавезу ЕЕО ПДВ.

Уколико постоји обавеза обрачуна ПДВ на давање **рекламног материјала и других поклона мање вредности** (када је вредност тих добара већа од вредности из члана 21. Правилника о ПДВ) корисник СЕФ има обавезу ЕЕО ПДВ.

Када је реч о преносу целокупне или дела имовине у складу са чланом 6. став 1. тачка 1) Закона о ПДВ и у складу са ЗЕФ **постоји обавеза издавања ЕФ уколико се овај промет врши уз накнаду**. Уколико се овај промет врши **без накнаде**, не постоји обавеза издавања ЕФ, али постоји обавеза издавања рачуна у складу са Правилником о ПДВ. У тој ситуацији свакако се може издати ЕФ.

У ситуацији када су испуњени услови за примену изузећа (прописани чланом 6. став 1. тачка 1) Закона о ПДВ и чл. 12. – 14. Правилника о ПДВ) не постоји обавеза ЕЕО ПДВ.

Међутим, ако у року од три године од дана извршеног преноса имовине или дела имовине **престану услови прописани чланом 6. став 1. тачка 1) Закона о ПДВ, стицалац имовине или дела имовине дужан је да обрачуна ПДВ** за добра и услуге које је стекао тим преносом, а која на дан престанка услова чине његову имовину, на начин на који би преносилац имовине или дела имовине имао обавезу обрачунавања ПДВ да при преносу имовине или дела имовине нису били испуњени прописани услови⁴. У овој ситуацији, **стицалац се сматра пореским дужником у складу са чланом 10. став 2. тачка б) Закона о ПДВ и дужан је да изврши ЕЕО ПДВ.**

⁴ Ова обавеза се не примењује када је реч о опреми и објектима за вршење делатности и улагања у објекте за вршење делатности

ЕЕО ПДВ се **не врши** када је реч о **исправци одбитка претходног пореза**. Ова исправка се спроводи **ван СЕФ**.

Сходно члану **6а Закона о ПДВ** сматра се да, промет добара и услуга који врши давалац концесије концесионару, односно концесионар даваоцу концесије у оквиру реализације уговора о јавно-приватном партнерству са елементима концесије, закљученог у складу са законом којим се уређују јавно-приватно партнерство и концесије, **није извршен из аспекта ПДВ**, ако су давалац концесије и концесионар обвезници ПДВ (који би, у случају када би се тај промет сматрао извршеним, имали у потпуности право на одбитак претходног пореза). У овом случају (уколико је реч о промету који се врши уз накнаду) постоји обавеза издавања ЕФ, и наравно не врши се евидентирање података у ЕЕО ПДВ.

8. Промет који се сматра извршеним ван територије Републике Србије (пореска категорија О)

Када је реч о промету који се, у складу са чл. 11. и 12. сматра **извршеним кориснику СЕФ** ван територије Републике Србије, лице које врши промет **има обавезу да изда ЕФ**.

Уколико се овај промет врши страном лицу (које није обвезник ПДВ у Републици Србији) не постоји обавеза, односно могућност издавања ЕФ. Такође у складу са чланом 177. Правилника о ПДВ обвезник ПДВ који врши промет добара и услуга за који се, у складу са чл. 11. и 12. Закона о ПДВ, сматра да је извршен у иностранству, осим у случају када врши промет добара и услуга физичком лицу, има обавезу да изда рачун. У складу са наведеним обвезник ПДВ за извршени промет ван територије Републике Србије има обавезу да **изда рачун ван СЕФ**.

Без обзира да ли је реч о промету који се сматра да је **извршен ван територије Републике Србије кориснику СЕФ**, или лицу које није регистровани корисник СЕФ (укључујући и страном лицу), **обвезник ПДВ није дужан да изврши евидентирање података у ЕЕО ПДВ, с обзиром на то да за тај промет не постоји обавеза обрачунавања ПДВ**.

9. Промет који се сматра ослобођеним у складу са чл. 24. и 25. Закона о ПДВ (пореска категорија З и Е)

За промет који се сматра ослобођеним са, односно без права на одбитак претходног пореза корисник СЕФ је **дужан да изда ЕФ преко СЕФ** субјекту приватног, односно јавног сектора, као и добровољном кориснику СЕФ. С обзиром да за овај промет се издаје ЕФ и да не постоји обавеза обрачуна ПДВ, не постоји ни обавеза ЕЕО ПДВ.

Уколико субјект приватног, односно јавног сектора врши промет страном лицу које није обвезник ПДВ у Републици Србији, не издаје се ЕФ, али не постоји ни обавеза евидентирања података у ЕЕО ПДВ.

Свакако од наведеног могући су изузеци. У ситуацији када лице не испуњава услов за примену ослобођења у складу са Законом о ПДВ, односно Правилником о ПДВ има

обавезу да обрачуна ПДВ. На пример, чланом 80. Правилника о ПДВ пореско ослобођење из члана 24. став 1. тач. 2) и 3)⁵ Закона о ПДВ за добра која се шаљу или отпремају у иностранство, односно извозе, обвезник ПДВ може да оствари ако поседује извозну декларацију која садржи потврду да су добра иступила са територије Републике Србије, односно оверену копију извозне декларације, о извршеном извозу добара издату у складу са царинским прописима. Ако је у једном пореском периоду започето отпремање добара, односно започето отпремање добара и извршено извозно царинење добара, а иступ добара потврђен од стране надлежног царинског органа у пореском периоду који следи том пореском периоду, пореско ослобођење из члана 24. став 1. тач. 2) и 3) Закона о ПДВ обвезник ПДВ може да оствари за порески период у којем поседује извозну декларацију. За порески период у којем је започето отпремање добара, односно започето отпремање добара и извршено извозно царинење добара обвезник ПДВ нема обавезу да обрачуна ПДВ. Међутим, ако је у једном пореском периоду започето отпремање добара, односно започето отпремање добара и извршено извозно царинење добара, а иступ добара није потврђен од стране надлежног царинског органа у пореском периоду који следи том пореском периоду, обвезник ПДВ је дужан да обрачуна ПДВ за порески период у којем је започето отпремање добара, односно започето отпремање добара и извршено извозно царинење добара. За порески период у којем поседује извозну декларацију која садржи потврду да су добра иступила са територије Републике Србије, обвезник ПДВ има право да смањи износ основице и износ обрачунатог ПДВ и да оствари пореско ослобођење из члана 24. став 1. тач. 2) и 3) Закона о ПДВ.

С обзиром да у овој ситуацији се не издаје ЕФ страном лицу уз претпоставку да није обвезник ПДВ у Републици Србији (односно не издаје се фактура са обрачунатим ПДВ), обвезник ПДВ који отпрема добра у иностранство, уколико не испуњава прописане услове, дужан је да изврши обрачун ПДВ. Такође у овој ситуацији постоји обавеза ЕЕО ПДВ. По испуњењу услова, неопходно је извршити корекцију ЕЕО ПДВ (у наставку ћемо појаснити начин спровођења ове корекције).

10. Трансакције које нису предмет опорезивања ПДВ (пореска категорија ОЕ)

Не врши се евидентирање података у ЕЕО ПДВ када је реч о трансакцијама које нису предмет опорезивања ПДВ (примера ради зарачунавање износа које обвезник наплаћује у име и за рачун другог, ако те износе преноси лицу у чије име и за чији рачун је извршио наплату, пренос вишенаменског вредносног ваучера, зарачунавање новчаних казни и пенала, накнаде штете итд.) јер није реч о накнади за промет која је предмет опорезивања ПДВ. Наведено се примењује независно од чињенице да ли се за ове трансакције издаје ЕФ или не.

⁵ Реч је о пореском ослобођењу са правом на одбитак претходног пореза за:

1. промет добара која обвезник или треће лице, по његовом налогу, шаље или отпрема у иностранство;
2. промет добара која инострани прималац или треће лице, по његовом налогу, шаље или отпрема у иностранство.

11. Посебни поступци опорезивања – чл. 35. и 36. Закона о ПДВ

Уколико је реч о промету који врше туристичке агенције и обвезници који се баве прометом половних добара (укључујући половна моторна возила, уметничка дела, колекционарска добра и антиквитете) за који се основица утврђује као разлика између укупне накнаде коју плаћа путник и стварних трошкова које туристичка агенција плаћа за претходне туристичке услуге (уз одбитак ПДВ који је садржан у тој разлици), односно између продајне и набавне цене добра (уз одбитак ПДВ који је садржан у тој разлици) подаци се исказују у ЕЕО ПДВ.

Мали порески обвезници који нису евидентирани за обавезу плаћања ПДВ (који су добровољни корисници СЕФ) за промет који врше издају ЕФ и не уносе податке у ЕЕО ПДВ. Уколико се ова лица сматрају пореским дужницима за промет који им је извршен (примера ради за услуге које им пружа страно лице које није обвезник ПДВ, на територији Републике Србије) врше унос података, односно обрачун ПДВ у ЕЕО ПДВ.

12. Врсте евиденције – појединачна и збирна

У складу са чланом 4. ст. 3. и 4. ЕЕО ПДВ врши се **збирно**, за **све обавезе**, исказивањем података о основици и обрачунатом ПДВ, посебно по пореским стопама, док **изузетно** од наведеног правила (збирног евидентирања) **појединачно** ЕЕО ПДВ се врши, по свакој обавези, исказивањем података о основици, пореској стопи и обрачунатом ПДВ за:

1. промет добара и услуга, укључујући и дати аванс, за који је **прималац добара и услуга порески дужник** у складу са Законом о ПДВ – другим речима, када је реч о промету за који је обвезник ПДВ, односно лице које није обвезник ПДВ (субјект јавног сектора и добровољни корисник СЕФ) порески дужник у складу са чланом 10. Закона о ПДВ, у својству примаоца добара или услуга врши се унос података у појединачну евиденцију ПДВ. Појединачан унос значи да се подаци уносе за сваки промет (односно примљени аванс) посебно, независно од чињенице да ли је реч о промету који се врши уз накнаду или без (а за који постоји обавеза обрачунавања и плаћања ПДВ од стране примаоца у својству пореског дужника);

Пример 11

Страно лице које није обвезник ПДВ у Републици Србији је пружило услугу организовања и спровођења рекламних кампања клијентима: Лицу А (субјекту приватног сектора), Лицу Б (добровољном кориснику СЕФ) и Лицу В које није корисник СЕФ. Да ли ова лица, с обзиром да се сматрају пореским дужником за промет страног лица, имају обавезу да изврше ЕЕО ПДВ. Уколико имају, да ли врше евидентирање у појединачној или збирној евиденцији?

Лице А и Лице Б има обавезу да изврши евидентирање релевантних података у појединачној ЕЕО ПДВ у року за подношење пореске пријаве ПДВ. Лице В не врши унос

података у ову евиденцију, с обзиром да ово лице није корисник СЕФ, али је дужно да изврши обрачун и плаћање ПДВ за извршени промет страног лица, у складу са Законом о ПДВ.

2. промет добара и услуга који се врши **уз накнаду обвезнику пореза на приход од самосталне делатности** у смислу закона којим се уређује порез на доходак грађана и **обвезнику пореза на добит правних лица** у смислу закона којим се уређује порез на добит правних лица, **укључујући и примљени аванс**, за који је **испоручилац добара**, односно пружалац услуга **порески дужник** у складу са Законом о ПДВ - у овом случају неопходни услови који мора да буду испуњени да би постојала обавеза креирања појединачне евиденције су:

- Промет врши обвезник ПДВ лицима која **нису корисници СЕФ** (укључујући и примљени аванс од ових лица), при чему обухват ових лица је „ограничен“ на **обвезнике пореза на приход од самосталне делатности и пореза на добит**. У овим случајевима, обвезник ПДВ не издаје ЕФ (јер не врши промет корисницима СЕФ). Уколико је реч о промету који се врши лицима који нису корисници СЕФ, при чему нису обвезници пореза на приход од самосталне делатности и пореза на добит, подаци о опорезивом промету (односно примљеном авансу) и обрачунатом ПДВ се уносе у збирну евиденцију,
- Промет се врши **уз накнаду**. Уколико постоји обавеза обрачунавања ПДВ на промет извршен овим лицима без накнаде, подаци о овом промету се уносе у збрину евиденцију ЕЕО ПДВ;
- Промет који врши обвезник ПДВ (укључујући и примљени аванс) за који је прописано **ослобођење од издавања ЕФ** у складу са чланом 3. став 2. ЗЕФ), а за који се сматра пореским дужником.

Пример 12

Лице А - извођач радова, обвезник ПДВ је извршио услугу уградње столарије у објекат који се налази на Златибору страном лицу које није обвезник ПДВ. С обзиром да се ова услуга сматра пруженом на територији Републике Србије, да ли ово лице уноси податке у појединачну или збирну евиденцију?

Лице А врши унос података у збирну евиденцију ЕЕО ПДВ, с обзиром да овај промет (на који се обрачунава ПДВ) је извршен лицу које није обвезник пореза на приход од самосталне делатности, односно пореза на добит (већ страном лицу).

13. Рокови за унос података

У складу са чланом 4. став 7. ЗЕФ ЕЕО ПДВ у СЕФ **врши се** за порески период у року за подношење пореске пријаве, у складу са Законом о ПДВ, односно у року од:

- 15 дана по истеку пореског периода - за обвезнике ПДВ, односно

- 10 дана по истеку пореског периода (односно календарског месеца) у којем је настала пореска обавеза - за пореске дужнике који нису обвезници ПДВ.

Код тумачења ове одредбе постављају се следећа питања:

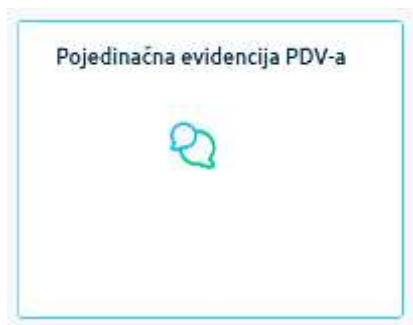
1. Како треба тумачити термин да се ЕЕО ПДВ „врши“ у поменутом року?
2. Како се примењује прописани рок када је реч о појединачној евиденцији?

Да бисмо одговорили на ова питања неопходно је сагледати како се врши сам унос података, о чему пишемо у наставку текста.

14. Унос и измена унетих података

14.1. Појединачна евиденција

Унос података у појединачну евиденцију се врши избором опције „Појединачна евиденција ПДВ-а“. Напомињемо да приступ ЕЕО ПДВ могу имати лица којима је додељена улога администратора.

Креирање нове евиденције (у оквиру појединачне), се врши избором:

Dodaj novi dokument

Избором ове опције отвара се форма за унос података која садржи следеће:

- *Број обрачуна* (број евиденције који је у распону 1 – 2000 карактера) – овај податак је обавезан и то је „број документа“ који се појављује у табеларном прегледу појединачних евиденција;
- *Правац документа* (улазни или излазни) – наведена класификација се односи на тип трансакције у смислу да ли је реч о:
 - Набавкама, односно датим авансима за које прималац је порески дужник (и који врши унос података у појединачну евиденцију) – **улазни**; или

- промету који се врши уз накнаду обвезнику пореза на приход од самосталне делатности и обвезнику пореза на добит правних лица, укључујући и примљени аванс, за који је испоручилац добара, односно пружалац услуга порески дужник у складу са Законом о ПДВ – **излазни**
- *Временски опсег* (месечни или квартални) – овде се бира порески период за који се обрачунава ПДВ, предаје пореска пријава и плаћа ПДВ – месец или квартал;
- *Период* (месец или квартал за који се врши обрачун);
- *Идентификатор пошиљаоца (ПИБ или ЈБКЈС)* – овај податак се **не** уноси када је реч о промету који врше страна лица, односно који се врши страним лицима;
- Тзв. „Чек-бокс“ „инострана фактура“:

Inostrana faktura

Сматрамо да је потребно ово поље означити уколико је реч о промету који нам врши страном лице који није обвезник ПДВ у Републици Србији, **под условом да је издало фактуру**. Напомињемо да уколико је реч о промету који корисник СЕФ врши страном лицу које није обвезник ПДВ ово поље остаје празно.

- *Тип документа* – на располагању су следеће опције:

1. фактура,
2. књижно одобрење,
3. књижно задужење,
4. авансни рачун⁶,
5. интерни рачун за промет страних лица,
6. други интерни обрачун.

У ситуацији када креирање документа у појединачној евиденцији врши **прималац** добара и услуга у својству пореског дужника за извршени промет, односно плаћени аванс бира се:

- *Интерни рачун за промет страних лица* – другим речима, промет који су извршила страна лица која нису обвезници ПДВ обвезнику ПДВ, односно лицу које није обвезник ПДВ (субјекту јавног сектора и добровољном кориснику СЕФ);
- *Други интерни рачун* – за други промет, односно плаћени аванс за који је порески дужник обвезник ПДВ, односно лице које није обвезник ПДВ ако је реч о субјекту јавног сектора који је лице из члана 9. став 1. Закона о ПДВ.

⁶ Слично као и код издавања ЕФ, у случају авансне уплате, односно авансног плаћања уносе се подаци и о извршеној авансној уплати и промету, независно да ли је авансно плаћање извршено у истом пореском периоду или не.

Уколико пореска обавеза настаје, у складу са чланом 16. Закона о ПДВ, у моменту плаћања (које претходи моменту када се сматра да је извршен промет), односно у моменту издавања рачуна (код услуга преноса, уступања и давања на коришћење ауторских и сродних права, патената, лиценци, заштитних знакова, као и других права интелектуалне својине, услуга непосредно повезаних са тим услугама, као и услуга техничке подршке приликом коришћења софтвера, хардвера и друге опреме на одређени временски период) такође се бира тип документа „Интерни рачун за промет страних лица“, односно „Други интерни рачун“.

Такође овај тип документа се бира и када је реч о **авансном плаћању**, односно издатом **књижном задужењу** од стране ино лица, односно обвезника ПДВ по ком основу се прималац сматра пореским дужником. Другим речима, код овог типа трансакција не бира се као тип документа авансни рачун, односно књижно задужење.

Лице које врши промет за који се сматра пореским дужником и за који је дужно да изврши ЕЕО ПДВ, у зависности од врсте трансакције, као тип документа бира - фактуру, књижно одобрење, књижно задужење, односно авансни рачун.

- *Број повезаног документа* – реч је о документу **на основу кога се врши обрачун**. Када је реч о промету који врше страна лица која нису обвезници ПДВ (односно авансу који је плаћен овом лицу), ово поље је обавезно. У њега се уноси податак о броју интерног рачуна сачињеног у складу са чланом 196. Правилника о ПДВ.

Када је реч о промету за који пореским дужником сматра се прималац добара и услуга у складу са чланом 10. став 2. Закона о ПДВ овај податак није обавезан. Међутим наша је препорука да се он унесе било као податак о броју референтног рачуна обвезника ПДВ који је извршио промет или примило авансну уплату (уколико располажемо тим рачуном) или податак о броју интерно генерисаног документа (односно броју „интерног обрачуна“).

- *Повезани авансни рачуни* (са опцијом „Додај авансни рачун“) – могућност да се унесе овај податак је само уколико је код типа документа изабрана „Фактура“, не и за друге типове документа.

Према тренутно развијеним функционалностима унос овог податка (о броју авансног рачуна) не утиче на унос података у осталим пољима (тј. подаци са авансног рачуна се не исказују у форми за унос аутоматски, нити се појављује форма за ручни унос података о износу аванса који се узима у обзир приликом овог обрачуна).

- *Статус* (системски додељен податак) – овај податак се појављује када се документу додели одговарајући статус: у припреми, евидентирано, замењено, поништено.
- *Датум плаћања* – није обавезан податак, а уколико се уноси бира се датум из календара.
- *Укупан износ накнаде* – овај износ представља основицу са обрачунатим ПДВ (ако је порески дужник лице које врши промет). На основу тестирања функционалности на

демо окружењу СЕФ, овај податак није обавезан. У ово поље не уноси се износи за које се не врши обрачун ПДВ (без обзира по ком основу у складу са Законом о ПДВ се не врши обрачун), независно од чињенице да ли у рачуну страног лица или лица које нам врши промет је овај податак исказан или не (примера ради, зарачунавање накнаде штете).

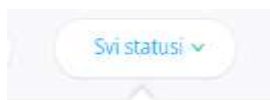
- *Датум промета* – Креирање појединачне евиденције је тренутно могуће и без уноса овог податка (без обзира о ком типу документа је реч). Наша је препорука да се овај податак унесе;
- *Опис промета по стопи од 20%* - могућ је унос до 2.000 карактера. Овај податак се може унети на исти начин како смо то радили до сада у смислу описа у интерном рачуну, интерном обрачуну или фактури;
- *Основица ПДВ по стопи 20%* - у случају када је извршеном промету претходила авансна уплата, уноси се податак о укупном износу основице (у који је укључен и износ плаћен авансно);
- *Обрачунати ПДВ по стопи 20%*
- *Опис промета по стопи 10%*;
- *Основица ПДВ по стопи 10%*;
- *Обрачунати ПДВ по стопи 10%*;
- *Обрачунати ПДВ* – у ово поље уноси се збир ПДВ обрачаног по стопи од 10% и 20%. Према тренутном решењу, овај податак се уноси „ручно“, односно не врши се аутоматски обрачун;
- *Укупан износ (основице)* – представља збир основице по стопи од 20% и основице по стопи од 10%.

Свакако очекујемо додатне измене на СЕФ и прилагођавања у форми појединачне евиденције ПДВ.

14.1.1. Статуси појединачне евиденције на СЕФ

Документ креиран у оквиру појединачне евиденције може бити у статусу⁷:

⁷ Могуће је и извршити селекцију прегледа документа према жељеном статусу.

U pripremi

Evidentirano

Zamenjeno

Poništeno

Статус документа	Значење
У припреми	<p>Документу се додељује овај статус уколико приликом креирања документа и уноса података се изабере опција „Сачувај“.</p> <p>Док је документ у овом статусу могуће је извршити његово брисање (избором опције „Обриши“). У том случају подаци о овом документу се не приказују у прегледу евиденције.</p> <p>Уколико се изабере опција „Откажи“ биће поништене све измене које смо унели након отварања документа.</p> <p>Избором опције „Евидентирај“ мења се статус документа из „У припреми“ у „Евидентирано“</p>
Евидентирано Замењено	<p>Документ је евидентиран у појединачној евиденцији. Сматрамо да датум под којим је документ добио овај статус („Датум промене статуса“) се сматра датумом под којим је извршено евидентирање ЕЕО ПДВ.</p> <p>Документ са овим статусом могуће је кориговати, поништити и отказати.</p> <p>Уколико се, након уласка у документ, изврши избор опције „Коригуј“⁸ могуће је извршити измену података у оригиналном документу. Уколико, након унетих корекција, изаберемо опцију „Сачувај корекцију“ измена је сачувана у документу са статусом „Замењено“. Податке у документу са статусом „Замењено“ није могуће мењати, односно само је на располагању опција „Откажи“⁹</p> <p>Ажурирана верзија појединачне евиденције је документ са статусом „Евидентирано“ и у њега се могу унети нове измене уз избор опције „Коригуј“ (пре уноса измена) и „Сачувај корекцију“ (након уноса измена). Уколико се у току уноса измена, од њих одустане врши се избор опције „Откажи“ (након које су нам у приказу подаци пре унетих измена на документу).</p> <p>Документ са статусом „Евидентирано“ могуће је и поништити избором опције „Поништи“</p>
Поништено	<p>Избором опције „Поништи“ у документу са статусом „Евидентирано“ овај документ добија статус „Поништено“. Тај статус се додељује свим повезаним документима са статусом „Замењено“.</p>

Поставља се питање у којим ситуацијама се врши корекција, односно поништавање евидентираних података. У складу са чланом 8а Правилника о ЕФ¹⁰ ЕЕО ПДВ у СЕФ обвезник евидентирања:

⁸ Уколико се врши корекција у појединачној евиденцији која је креирана пре ажурирања СЕФ 3.0, неопходно је евиденцији доделити нови број.

⁹ Избором ове опције, у моменту писања овог чланка, документ остаје у статусу у ком је био („Замењено“)

¹⁰ Правилник о елементима електронске фактуре, форми и начину доставе пратеће и друге документације кроз систем електронских фактура, начину и поступку електронског евидентирања обрачуна пореза на додату вредност у систему електронских фактура и начину примене стандарда електронског фактурисања ("Службени гласник РС", бр. 69/21, 132/21 и 46/22).

- *коригује* у случају када је обрачун **погрешно** евидентиран (на пример, учињена је грешка приликом евидентирања података у евиденцији);
- *поништава* у случају када обрачун пореза на додату вредност **није требало да буде евидентиран** (на пример када је документ креиран грешком).

Узимајући у обзир да ова одредба тренутно се не може применити (јер реферише на члан 4. став 2. ЗЕФ претходне верзије ЗЕФ) остаје да се види да ли ће приликом измене Правилника о ЕФ бити задржано исто правило у смислу када се врши корекција, односно поништавање обрачуна.

Свакако се очекују измене Правилника о ЕФ и додатна појашњења надлежног Министарства финансија у вези са поступањем у одређеним ситуацијама.

Претрага докумената је могућа према: типу документа, статуса документа и датуму њеног креирања.

Ажурирањем СЕФ је укинута означавање поља које се односило на право на одбитак претходног пореза¹¹ које је иначе изазивало доста недоумица у пракси.

Уколико је приликом креирања ЕФ изабрана категорија АЕ - *Обрнуто обрачунавање ПДВ-а*, приликом прегледа ове ЕФ од стране примаоца (у секцији „Набавке“), у приказу података са ЕФ је наведено следеће:

The screenshot shows a web form titled "Primalac obračunava PDV". It contains three elements: a checked checkbox labeled "Dodaj obračunati PDV", a button labeled "Обрачунати PDV", and a button labeled "Сачувај".

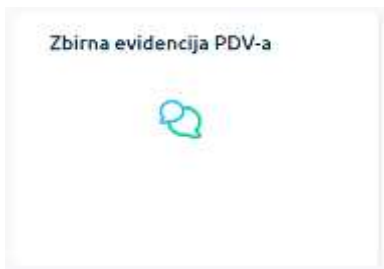
Означавањем поља „*Додај обрачунати ПДВ*“ је омогућена опција „*Сачувај*“. Међутим означавањем овог поља и избором опције „*Сачувај*“ не врши се „аутоматски“ обрачун ПДВ у појединачној евиденцији, што практично значи да прималац – порески дужник је дужан да изврши унос података у ЕЕО ПДВ.

Такође, уколико је лице које врши промет грешком извршило избор друге пореске категорије, а не категорије АЕ, приказ улазног документа не садржи претходно приказану секцију која се односи на обрачун ПДВ од стране примаоца. Наравно, наведено не ослобађа пореског дужника обавезе да унесе податке у ЕЕО ПДВ.

14.2. Збирна евиденција

Унос података у збирну евиденцију се врши избором опције „*Збирна евиденција ПДВ-а*“:

¹¹ У смислу означавања одговарајућег поља – „без права“, „делимично“, односно „у потпуности“.

Након наведеног избора, користи се опција:

Dodaj novu evidenciju

Ова евиденција се генерише за релевантни порески период и подразумева форму за унос следећих података:.

- *Број обрачуна* (број евиденције у распону 1 – 2000 карактера);
- *Временски опсег* (месечни или квартални) – у смислу пореског периода за обвезника ПДВ;
- *Период* (месец или квартал за који се врши обрачун);
- *Година* (**обавезно** поље);
- *Промет са накнадом*:
 - ✓ ПДВ по стопи од 20% - опис промета, пореска основица, обрачунати ПДВ, укупан износ;
 - ✓ ПДВ по стопи од 10% - опис промета, пореска основица, обрачунати ПДВ, укупан износ;
- *Аванси за будући промет*:
 - ✓ ПДВ по стопи од 20% - опис промета, пореска основица, обрачунати ПДВ, укупан износ;
 - ✓ ПДВ по стопи од 10% - опис промета, пореска основица, обрачунати ПДВ, укупан износ;
- *Промет без накнаде*:
 - ✓ ПДВ по стопи од 20% - опис промета, пореска основица, обрачунати ПДВ, укупан износ;
 - ✓ ПДВ по стопи од 10% - опис промета, пореска основица, обрачунати ПДВ, укупан износ;

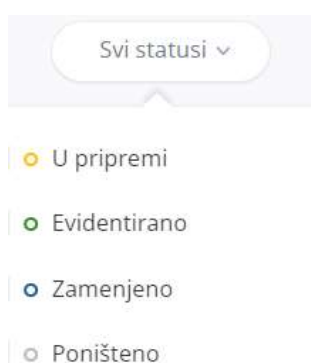
Код збирне евиденције, за разлику од појединачне, систем врши обрачун ПДВ на износ основице који смо унели.

- Смањење ПДВ на основу промета из претходног периода;
- Увећање ПДВ на основу промета из претходног периода.

Унос података о смањењу, односно увећању ПДВ на основу промета из претходног периода се врши, између осталог, и на основу књижних одобрења и књижних задужења.

14.2.1. Статуси збирне евиденције на СЕФ

Слично као и код појединачне, статуси збирне евиденције могу бити:

Расположиве функционалности, у смислу уноса измена, њиховог отказивања, као и поништавања евиденције су идентичне као код појединачне у документу

Статус документа	Значење
У припреми	<p>Документу се додељује овај статус уколико приликом креирања документа и уноса података се изабере опција „Сачувај“.</p> <p>Док је документ у овом статусу могуће је извршити његово брисање (избором опције „Обриши“). У том случају подаци о овом документу се не приказују у прегледу.</p> <p>Уколико се изабере опција „Откажи“ биће поништене све тренутне измене у документу.</p> <p>Избором опције „Евидентирај“ мења се статус документа из „У припреми“ у „Евидентирано“</p>
Евидентирано Замењено	<p>Документ је евидентиран у појединачној евиденцији. Сматрамо да датум под којим је документ добио овај статус („Датум промене статуса“) се сматра датумом под којим је извршено збирно евидентирање ЕЕО ПДВ.</p> <p>Документ са овим статусом могуће је кориговати и поништити.</p> <p>Уколико се, након уласка у документ, изврши избор опције „Коригуј“¹² могуће је извршити измену података у оригиналном документу. Уколико, након унетих корекција, изаберемо опцију „Сачувај корекцију“ измена је сачувана у документу са</p>

¹² Уколико се врши корекција у појединачној евиденцији која је креирана пре ажурирања СЕФ 3.0, неопходно је евиденцији доделити нови број.

	<p>статусом „Замењено“. Податке у документу са статусом „Замењено“ није могуће мењати, односно само је на располагању опција „Откажи¹³“</p> <p>Ажурирана верзија појединачне евиденције је документ са статусом „Евидентирано“ и у њега се могу унети нове измене уз избор опције „Коригуј“ (пре уноса измена) и „Сачувај корекцију“ (након уноса измена). Уколико се у току уноса измена, од њих одустане врши се избор опције „Откажи“ (након које су нам у приказу подаци пре унетих измена на документу).</p> <p>Документ са статусом „Евидентирано“ могуће је и поништити избором опције „Поништи“</p>
Поништено	<p>Избором опције „Поништи“ у документу са статусом „Евидентирано“ овај документ добија статус „Поништено“. Тај статус се додељује свим повезаним документима са статусом „Замењено“.</p>

Увођењем наведених функционалности укинута је опција „Закључај“ којом је био онемогућен накнадни унос корекција или поништавање унетог документа.

15. Додатне напомене

Порески дужници имају обавезу да поступају у складу са **Законом о ПДВ, односно Правилником о ПДВ независно од обавезе ЕЕО у СЕФ**. Свакако, очекују се и измене Правилника о ПДВ којим ће се извршити додатна усаглашавања са прописима у области ЕФ.

Такође, обавеза ЕЕО ПДВ за субјекте приватног сектора и добровољне кориснике СЕФ почиње да се примењује од 1. јануара 2023. године. Наведено практично значи да се обрачун врши за промет, односно примљени аванс од 1. јануара 2023. године. Другим речима, први рок за евидентирање података је одређен роком за предају пореске пријаве за порески период јануар 2023. године.

У складу са чланом 18. став 1. тачка 1а ЗЕФ новчаном казном у износу од 200.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице – субјект приватног сектора, односно јавно предузеће ако не евидентира ПДВ електронски у складу са овим законом.

С обзиром да је чланом 4. став 8. ЗЕФ прописано да актом министра надлежног за послове финансија ближе се уређују начин и поступак ЕЕО ПДВ у СЕФ, очекују се и измене подзаконских аката у циљу додатног усаглашавања са ЗЕФ након што је донет Закон о изменама и допунама ЗЕФ („Службени гласник РС“ бр. 138/22).

У наставку дајемо преглед типова трансакција према обавези евидентирања података у ЕЕО ПДВ, као и начину на који се врши (појединачно или збирно).

Очекујемо свакако додатна појашњења и инструкције надлежног Министарства финансија у вези са правилном применом члана 4. ЗЕФ.

¹³ Избором ове опције, у моменту писања овог чланка, документ остаје у статусу у ком је био („Замењено“)

Има обавезу		Нема обавезу
Промет / Аванс	Појединачна или збирна евиденција	Промет / Аванс
Прималац добара и услуга, обвезник ПДВ за промет из члана 10. став 2. Закона о ПДВ за који се сматра пореским дужником ;	Појединачна	Обвезник ПДВ који се не сматра пореским дужником за промет који врши у складу са Законом о ПДВ (без обзира да ли има обавезу да изда ЕФ или не);
Прималац добара и услуга, обвезник ПДВ за промет из члана 10. став 1. тачка 3) Закона о ПДВ, који му врши страном лице за који постоји обавеза обрачунавања ПДВ;	Појединачна	Прималац добара и услуга, обвезник ПДВ за промет из члана 10. став 1. тачка 3) Закона о ПДВ, који му врши страном лице за који не постоји обавеза обрачунавања ПДВ;
Лице које није обвезник ПДВ, а има статус субјекта јавног сектора или добровољног корисника СЕФ за промет страног лица који није обвезник ПДВ у Републици Србији, за који се сматра пореским дужником.	Појединачна	Лице које нема статус обвезника ПДВ или субјекта јавног сектора или добровољног корисника СЕФ за промет страног лица који није обвезник ПДВ у Републици Србији, за који се сматра пореским дужником.
Обвезник ПДВ, порески дужник – за промет на мало и примљени аванс за промет на мало ако за тај промет, укључујући и примљени аванс, не постоји обавеза издавања фискалног рачуна у складу са законом којим се уређује фискализација.	Збирна	Порески дужник за увоз добара
Обвезник ПДВ – порески дужник за промет који је ослобођен издавања ЕФ у складу са чланом 3. став 2. ЗЕФ (и који не издаје ЕФ за тај промет), а за који се сматра пореским дужником;	Појединачна	Обвезник фискализације који није обвезник ПДВ за промет који врши;
Обвезник ПДВ – порески дужник за промет који врши лицу које није корисник СЕФ, за који постоји обавеза обрачуна ПДВ (изузев уколико за тај промет постоји обавеза издавања фискалног рачуна).	Појединачна – уколико се врши обвезнику пореза на приход од самосталне делатности и обвезнику пореза на добит	Обвезник ПДВ – порески дужник за промет који врши, за који издаје ЕФ у којој је исказан ПДВ
Обвезник ПДВ – порески дужник који врши промет без накнаде који се изједначава са прометом уз накнаду (а за који не постоји обавеза издавања фискалног рачуна);	Збирна	Обвезник ПДВ – порески дужник који врши промет на мало без накнаде који се изједначава са прометом уз накнаду , а за који издаје фискални рачун ;
Обвезник ПДВ – порески дужник који врши промет без накнаде који се изједначава са прометом уз накнаду , а за који не издаје ЕФ	Збирна	Обвезник ПДВ – порески дужник који врши промет без накнаде који се изједначава са прометом уз накнаду , а за који издаје ЕФ

		Обвезник ПДВ који врши промет без накнаде који се не изједначава са прометом уз накнаду (и, сходно томе, није предмет опорезивања ПДВ) у складу са чланом 4. став 4. и чланом 5. став 5. Закона о ПДВ
Обвезник ПДВ који има обавезу обрачуна ПДВ за исказани расход (кало, растур, лом и квар) изнад количине на који се не плаћа ПДВ ¹⁴	Збирна	Исказани расход (кало, растур, лом и квар) до количине на који се не плаћа ПДВ
Мањак добара на који се обрачунава ПДВ	Збирна	Мањак добара који се сматра расходом на који се не плаћа ПДВ Мањак добара који се може правдати вишом силом или другим оправданим разлогом (елементарна непогода, крађа, саобраћајни удес и др.), који се доказује актом надлежног органа, односно организације, на који се не плаћа ПДВ.
Давање рекламног материјала и других поклона мање вредности (када је вредност тих добара већа од вредности из члана 21. Правилника о ПДВ) од стране обвезника ПДВ	Збирна	Обвезник ПДВ који врши промет за који се сматра да није извршен у складу са чланом 6. Закона о ПДВ: – замена добара у гарантном року; – бесплатно давање пословних узорака у уобичајеним количинама за ту намену купцима или потенцијалним купцима, односно трећим лицима за потребе анализе на основу акта надлежног органа; – давање рекламног материјала и других поклона мање вредности, ако се дају повремено различитим лицима у укупној вредности у пореском периоду која није већа од 0.25% укупног промета обвезника ПДВ у том пореском периоду;
СТИЦАЛАЦ имовине или дела имовине чији је пренос извршен у складу са чланом 6. став 1. тачка 1) Закона о ПДВ, после чијег	Збирна	Пренос целокупне или дела имовине, са или без накнаде, или као улог, ако је стицалац порески

¹⁴ У складу са Уредбом о количини расхода (кало, растур, квар и лом) на који се не плаћа порез на додату вредност („Службени гласник РС“ бр. 84/04 и 86/04).

<p>преноса су престали услови из члана 6. став 1. тачка 1) истог закона.</p>		<p>обвезник или тим преносом постане порески обвезник и ако продужи да обавља исту делатност у складу са чланом 6. став 1. тачка 1) Закона о ПДВ (без обзира да ли је реч о промету који се врши уз или без накнаде с обзиром да се на овај промет не обрачунава ПДВ);</p>
		<p>Промет добара и услуга који врши давалац концесије концесионару, односно концесионар даваоцу концесије у оквиру реализације уговора о јавно-приватном партнерству са елементима концесије, закљученог у складу са законом којим се уређују јавно-приватно партнерство и концесије, без обзира да ли се промет сматра извршеним или не (с обзиром да у оба случаја постоји обавеза издавања ЕФ)</p>
<p>Промет страном лицу који се сматра извршеним на територији Републике Србије у складу са чл. 11. и 12. Закона о ПДВ и за који постоји обавеза обрачуна ПДВ (уколико није реч о промету на мало и примљеном авансу на мало у складу са Законом о фискализацији када постоји обавеза издавања фискалног рачуна страном физичком лицу);</p>	<p>Збирна</p>	<p>Промет страном лицу који се сматра извршеним ван територије Републике Србије (у складу са чл. 11 и 12. Закона о ПДВ).</p>
<p>Промет домаћем лицу који се, у складу са чл. 11. и 12. Закона о ПДВ сматра извршеним у Републици Србији за који не издаје ЕФ, односно нема обавезу издавања фискалног рачуна, са исказаним ПДВ;</p>	<p>Појединачна – ако је реч о промету који се врши обвезнику пореза на приход од самосталне делатности, односно пореза на добит</p>	<p>Промет домаћем лицу који се, у складу са чл. 11. и 12. Закона о ПДВ сматра извршеним у иностранству за који не издаје ЕФ;</p>
<p>Промет за који, у моменту када се сматра да је извршен, нису испуњени услови за примену ослобођења из члана 24. Закона о ПДВ независно од чињенице да ли се издаје ЕФ или не;</p>	<p>Збирна</p>	
<p>Промет у складу са чл. 35. и 36. Закона о ПДВ за који не постоји обавеза издавања фискалног рачуна, односно за који се не издаје ЕФ, са исказаним ПДВ.</p>	<p>Појединачна – ако је реч о промету који се врши обвезнику пореза на приходе од самосталне делатности, односно пореза на добит;</p>	

	Збирна – уколико се основица утврђује за групу или све туристичке услуге пружене у току пореског периода.	
		ПДВ надокнада пољопривредницима
		Фактуре издате од стране добављача са седиштем у иностранству за продају робе која се увози на територију Републике Србије;
		Набавка од лица које није корисник СЕФ за који пореским дужником се сматра испоручилац.